

جمهوری اسلامی ایران
اداره کل آموزش و پرورش شهر تهران
اداره آموزش و پرورش منطقه هفت تهران

ساعت امتحان: ۱۰ صبح
وقت امتحان: ۱۰۰ دقیقه
تاریخ امتحان: ۱۳۹۷ / ۱۰ / ۱۵
تعداد برگ سؤال: ۳ برگ

ش سندلی (ش داوطلب): نام واحد آموزشی: دبیرستان هاتف (دوره‌ی دوم) نوبت امتحانی: دی ماه
نام خانوادگی: نام پدر: نام پایه: دهم
سؤال امتحان درس: فارسی و نگارش نام دبیر: جناب آقای رزمی سال تحصیلی: ۹۷-۹۸

الف) قلمرو زبانی (۷ نمره)

- ۰.۵ ۱. در میان گروه‌واژه‌های زیر، املاي دو واژه نادرست است. صورت صحیح آن‌ها را بنویسید
«فرقت و وصلت - ملک لافتی - بیقوله و خرابه - غبطه بزرگ - وقب و غارب - خلف صدق - تسبیح حق»
پاسخ: .....
- ۱ ۲. املاي درست واژه را از داخل کمانک انتخاب کنید.
الف) شاه پیمان خویش را (نقض - نغز) نمود.
ب) او در مقابله (لئیمی - لئیمی) کریمی کرد.
ج) (فراغ - فراق) یار برایش بسیار ناگوار بود.
د) کبکان در کوه می‌خواندند و (گوکان - قوکان) در آب.
- ۱.۵ ۳. معنای کلمات مشخص شده را بنویسید.
الف) ما را به راه دریا گسیل کرد. ....
ب) داده تنش بر تن ساحل یله .....
ج) از حال و نهاد خویش بنگرد. ....
د) بهایم از بیشه به ناله درآمدند. ....
ه) سگ را روان گرته می‌ریخت. ....
و) شیخ فرمود تا حقه را به او دادند. ....
- ۱ ۴. برای هر یک از کلمات زیر، مورد ذکر شده در روبروی آن را بنویسید.
الف) ضامن ← هم‌خانواده: .....
ب) فراغ ← مفرد: .....
ج) جفا ← متضاد: .....
د) کید ← صفت فاعلی: .....
- ۰.۵ ۵. در بیت زیر جهش ضمیر را نشان دهید.
«گرت هواست که معشوق نگسلد پیمان / نگاه دار سر رشته تا نگه دارد»
- ۱ ۶. نقش دستوری کلمات مشخص شده در عبارت زیر را بنویسید.
«گویند مگو سعدی چندین سخن از عشقش»
- ۰.۵ ۷. فعل امر و زمان ماضی بعید فعل «داشتید می‌رفتید» را بنویسید
فعل امر: ..... ماضی بعید: .....

۱

۸. یک گروه اسمی با ساختار «صفت مبهم + هسته + مضاف الیه + مضاف الیه» بنویسید.

.....

ب) قلمرو ادبی (۵ نمره)

۱

۹. جاهای خالی شعرهای زیر را تکمیل کنید.

.....

الف) گر در طلبت رنجی ما را برسد شاید

به پیام آشنایی بنوازد آشنا را

ب) .....

۱

۱۰. بیت بعدی بیت «چو به دوست عهد...» را بنویسید.

.....

+۰,۵

۱۱. در بیت زیر مجاز را مشخص کرده و معنای حقیقی آن را بنویسید.

«برو ای گدای مسکین در خانه علی زن / که نگین پادشاهی دهد از کرم گدا را»

مجاز: ..... مفهوم حقیقی: .....

+۰,۵

۱۲. برای کلمه «دستور» دو معنای متفاوت بنویسید.

.....

.....

۲

۱۳. هر یک از آرایه‌های «حسن تعلیل - استعاره - کنایه - تشبیه» مربوط به کدام شعر است؟ (۲ نمره)

آرایه	شعر
.....	زین کاروانسرای بسی کاروان گذشت / ناچار کاروان شما نیز بگذرد
.....	دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای / فرشته‌ات به دو دست دعا نگه دارد
.....	گه به دهان برزده کف چون صدف / گاه چو تیری که رود بر هدف
.....	درختان را دوست می‌دارم / که به احترام تو قیام کرده‌اند

ج) قلمرو فکری

۲

۱۴. هر یک از عبارات زیر با کدام شعر یا نثر مشابهت محتوایی دارد؟ شماره عبارت را روبروی آن وارد نمایید.

۱- و من یتوکل علی الله فهو حسبه

۲- حاسبوا قبل أن تحاسبوا

۳- شرف المكان بالمکین

۴- کل نفس ذائقة الموت

شماره عبارت مرتبط	ابیات و عبارات
.....	آب اجل که هست گلوگیر خاص و عام / بر حلق و بر دهان شما نیز بگذرد
.....	چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت؟ / ز دست بنده چه خیزد؟ خدا نگه دارد
.....	اندر همه کاری داد از خویشتن بده که هر که داد از خویشتن بدهد از داور مستغنی باشد
.....	هیچ گودالی چنین رفیع ندیده بودم / در حضیض هم می توان عزیز بود

+۰,۵

۱۵. به چه دلیل نویسنده معتقد است که «مثل قرآن، مثل آب روان است.»؟

.....

+۰,۵

۱۶. نام دیگر زندگی نامه چیست؟

+۰,۵

۱۷. منظور از شعر زیر چیست؟

«چندان تناوری و بلند / که به هنگام تماشا / کلاه از سر کودک عقل می افتد»

.....

+۰,۵

۱۸. در عبارت «اثر غم و شادی پیش مردمان بر خود پیدا مکن.» بر کدام ویژگی اخلاقی تأکید شده است؟

.....

← ابیات و عبارات زیر را با دقت و به طور کامل، به فارسی روان و امروزی بازنویسی کنید.

+۰,۵

۱۹. جوانکی بودم و توی جماعت بر خورده بودم.

.....

+۰,۵

۲۰. دیده سیه کرده شده زهره در

.....

+۰,۷۵

۲۱. برادران یوسف چون یعقوب را بدو میل و عنایت دیدند، آهنگ مکر و عداوت کردند تا مگر او را هلاک کنند.

+۰,۷۵

۲۲. پیران قبیله خویش را حرمت دار، ولیکن به ایشان مولع مباش تا همچنان که هنر ایشان همی بینی عیب نیز بتوانی دید.

+۰,۷۵

۲۳. ای تو رمه سپرده به چوپان گرگ طبع / این گرگی شبان شما نیز بگذرد

+۰,۷۵

۲۴. حدیث دوست نگویم مگر به حضرت دوست / که آشنا سخن آشنا نگه دارد

۱

شعراستبازی

.۱

.۲

آزمون نگارش

۱. یک توصیف عینی از ساختمان مدرسه خود در پنج سطر بنویسید.

.....

.....

.....

.....

.....

۲. حکایت زیر را بخوانید و آن را به زبان ساده بازنویسی کنید.

«سگی بر لب جوی، استخوانی یافت. چندان که در دهان گرفت، عکس آن در آب بدید. پنداشت که دیگری است. به شَرَه (طمع) دهان باز کرد تا آن را نیز از روی آب برگیرد. آنچه در دهان بود، به باد داد.»

.....

.....

.....

۳. به انتخاب خود، یکی از ضرب‌المثل‌های «باد آورده را باد می‌برد» یا «تو نیکی می‌کن و در دجله انداز» را بازآفرینی کنید. در ضمن بازآفرینی باید با خلاقیت خود، یک ریشه داستانی برای ضرب‌المثل بتراشید. (یعنی به نحو خیالی بگویید داستان شکل‌گیری این ضرب‌المثل چه بوده است؟)

.....

.....

.....

.....

.....

۱۲

۴. با استفاده از روش‌های بارش فکری، اگر نویسی و گزین گفته‌ها، متنی در موضوع «انسان» بی‌آفرینید.

← به این موارد در متن خود توجه کنید: حداقل ۹ و حداکثر ۱۲ سطر، خوش‌آغازی، پرورش موضوع، خوش‌فرجامی، رعایت اصول بند نویسی (پاراگراف‌بندی)، رعایت هنجار نوشتار و علایم نگارشی و نداشتن غلط‌املائی
← تمیزی و خوش‌خطی نمره ویژه دارد.

موفق باشید.